
Sprawozdanie z działalności Towarzystwa w 2004 r. : Sprawozdanie z działalności Wydziałów : Wydział III Nauk Matematycznych i Fizycznych

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 67, 127-131

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WYDZIAŁ II NAUK HISTORYCZNYCH, SPOŁECZNYCH I FILOZOFICZNYCH

Przewodniczący: Stanisław Bylina

Sekretarz: Piotr Dahlig

W okresie sprawozdawczym odbyły się:

dwa zebrania naukowe (10. V, 20. XII) i jedno zebranie administracyjno-wyborcze (10 V);

10.V – Irena Poniatowska (Inst. Muzykologii UW); *Kultura i edukacja muzyczna na ziemiach polskich w XIX w.*

20.XII – Tomasz Nowak (Inst. Muzykologii UW); *Tradycje muzyczne społeczności polskiej na Wileńszczyźnie.*

10. V – odbyły się wybory przewodniczącego i sekretarza II wydziału.

Opublikowana została książka P. Dahliga: *Muzyka Adwentu. Tradycja gry na ligawce mazowiecko-podlaskiej.*

Na 2004 rok zgłoszono dwie prace: Stefan Swieżawski: *Zagadnienie historii filozofii* i Jerzy Kaliszuk: *Mędrzy ze Wschodu. Legenda i kult Trzech Królów w średniowiecznej Polsce* (wkrótce ukaże się).

Na rok 2005 zgłoszono trzy wnioski wydawnicze:

- Jadwiga Romana Bobrowska: *Mikołaj Rej o muzyce ludowej w XVI-wiecznej Polsce;*
- Tomasz Nowak: *Tradycje muzyczne społeczności polskiej na Wileńszczyźnie;*
- *Księga Metryki Koronnej podkanclerzego Andrzeja Oparowskiego z lat 1479–1483 i 1482–1484*, oprac. Grażyna Rutkowska.

Przyjęto 3 nowych członków Wydziału II: Irenę Poniatowską, Jerzego Kłoczowskiego, Andrzeja Rachubę.

Zmarli : prof. Teresa Dunin-Wąsowicz, Stefan Swieżawski.

Aktualna liczba członków II wydziału – 70 osób.

WYDZIAŁ III NAUK MATEMATYCZNYCH I FIZYCZNYCH

Przewodniczący: Janusz Lipkowski

Sekretarz: Jerzy Langer

Zgodnie z polityką działalności TNW i z rekomendacji naszego Wydziału, 2 zebrania Wydziału były poświęcone w dużym stopniu dyskusji na temat powiększenia bazy członkowskiej i perspektywom szerszej działalności Towarzystwa, a także dyskusji na temat szans rozwoju nauk ścisłych w ośrodkach warszawskich w kontekście wejścia Polski do Unii Europejskiej.

Pierwsze z zebrań odbyło się 26 marca 2004 i było poświęcone głównie zasadom poszerzenia bazy członkowskiej Wydziału. Korzystając z zapisu statutowego o statusie członka seniora możliwe jest bowiem zwolnienie blisko 30 miejsc w gronie członków zwyczajnych, tym samym otwierając możliwość przyjęcia nowych członków TNW w naszym Wydziale. W wyniku tej debaty, będącej kontynuacją dyskusji na ten temat na zebraniu grudniowym w 2003r złożonych zostało na ręce przewodniczącego Wydziału 11 wniosków na członka zwyczajnego:

Marek Demiański (czł. TNW od 1988)
Stanisław Kwapień (czł. TNW od 1988)
Stanisław Woronowicz (czł. TNW od 1988)
Henryk Woźniakowski (czł. TNW od 1988)
Jerzy Zabczyk (czł. TNW od 1989)
oraz na członka korespondenta
Zofia Adamowicz (matematyka)
Rajmund Dybczyński (chemia)
Tadeusz Figiel (matematyka)
Stanisław Janeczko (matematyka)
Marek Trojanowicz (chemia)
Jaroslav Zemánek (matematyka)

Osoby te zostały pozytywnie zaopiniowane i dołączyły do grona uprzednio rekomendowanych przez wydział 4 kandydaty:

Grzegorz Gryniewicz (na członka zwyczajnego) – chemia
Henryk Szymczak (na członka zwyczajnego) – fizyka
Jacek Kossut (na członka korespondenta) – fizyka
Andrzej Twardowski (na członka korespondenta) – fizyka

Wszystkie kandydaty zostały zaakceptowane na kolejnych Zebraniach Ogólnych TNW w 2004, zwiększając liczbę członków Wydz. III do 75.

20 maja br. odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Wydziału, na którym w pierwszej części po złożeniu i przyjęciu sprawozdania przedstawionego przez – Przewodniczącego Wydz. III., odbyły się wybory indykacyjne. Ponieważ wynik tych wyborów wskazał jednoznacznie na chęć pozostawienia kierownictwa Wydziału bez zmian (J. Lipkowski – Przewodniczący i J. Langer – Sekretarz), na wniosek A. K. Wróblewskiego w trybie jawnym przyjęto wynik wyborów jako wiążący.

W drugiej części zebrania odbyła się dyskusja na temat „Finansowanie i perspektywy nauk ścisłych w Polsce w kontekście nowej polityki finansowania badań podstawowych Unii Europejskiej”. Wprowa-

dzenie do dyskusji wygłosił Jerzy Langer. Najważniejszym wnioskiem z dyskusji była rekomendacja wystąpienia o środki na rozwój infrastruktury badawczej ze środków europejskich. Nauki ścisłe dają połowę wkładu publikacyjnego polskiej nauki do nauki światowej, a cytowania prac autorów polskich z matematyki, chemii, fizyki i astronomii stanowią większość cytowań prac polskich badaczy. Ten znakomity rezultat jest z jednej strony powodem do dumy, gdyż jest najlepszym dowodem na słuszność wielopokoleniowej tradycji uprawiania nauki w tych dziedzinach w kraju nie tylko na najwyższym poziomie, ale i w kierunkach priorytetowych naukowo. Z drugiej zaś napawa troską, gdyż poziom finansowania nauk ścisłych to nieproporcjonalnie mały fragment finansowania badań w tych dziedzinach z niezwykle skromnego budżetu państwa na naukę. Z tych dwóch powodów środowisko nauk ścisłych powinno być w awangardzie polskich naukowców ubiegających się o środki z Programu Ramowego UE.

24 września odbyła się sesja plenarna Towarzystwa Sesja naukowa zorganizowana przez J. Królikowskiego – członka zwyczajnego Wydz. III poświęcona „Pięćdziesiątej rocznicy powstania Europejskiej Organizacji Badań Jądrowych CERN w Genewie”. Sesja zorganizowana została pod patronatem Janusza Lipkowskiego – Przewodniczącego Wydziału III i Piotra Węgleńskiego – Rektora Uniwersytetu Warszawskiego. Na sesję, która cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem złożyło się 5 wykładów znakomitych uczonych związanych z CERNem, a mianowicie:

- Jan Królikowski (UW), CERN – *wprowadzenie*
- Sir Christopher Llewellyn-Smith FRS (UK Atomic Energy Authority Culham), *Scientific research – Who benefits? Who should pay?*
- John Ellis (CERN), *CERN's impact on Particle Physics, Cosmology, Science and Society*
- Joel Feltesse (DAPNIA, Commissariat d’Energie Atomique, Saclay), *From Antimatter to Black Matter – Present and Future Programme of CERN*
- Pierre Binetruy (Laboratoire de Physique Theoretique Orsay), *Particle Physics in the Universe*

Poza tym członkowie naszego Towarzystwa brali udział w cyklicznych audycjach radiowych w radiu, Festiwalu Nauki, a także w akcji stypendialnej dla młodych badaczy (wyjazdy konferencyjne sponsorowane przez FNP, a rozdzielane przez TNW).

Towarzystwo w bieżącej kadencji zdecydowało się skupić na działalności, która może zainteresować wszystkich członków TNW, a nie tylko

członków wydziału. Dlatego Wydziały rzadziej organizują swoje wewnętrzne zebrania poświęcone sprawom organizacyjnym, a statutowe Władze Towarzystwa podjęły decyzję o organizacji serii interdyscyplinarnych spotkań, o których wszyscy członkowie są powiadamiani i na nie zapraszani. O tym, że była to dobra decyzja świadczy stosunkowo liczne w nich uczestnictwo.

Ponieważ wszystkie wydziałowe wnioski personalne dotyczące przyjęcia nowych członków zostały pozytywnie zrealizowane na przełomie kadencji, skupiliśmy się na przygotowaniu większych sympozjów. Jedno dotyczyło zagadnienia przyszłości energetyki jądrowej w Polsce, zaś drugie niezwykle aktualnej tematyki badawczej w zakresie fizyki i chemii, a mianowicie nanotechnologii.

Zdecydowaliśmy się na taką formę działalności, między innymi dzięki sukcesowi współorganizowanej przez TNW w 2001 roku konferencji o przyszłości nauki polskiej u progu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Głównymi organizatorami konferencji ze strony TNW byli członkowie Wydziału III (m.in. profesorowie J. Langer, J. Lipkowski i H. Szymczak).

Jedno z interdyscyplinarnych spotkań Towarzystwa przygotował nasz Wydział na temat zgodny z rekomendacjami zebrania wyborczego, tzn. przyszłości energetyki Polski. Całodniowa sesja na temat *Aspektów społecznych i przyszłości energetyki jądrowej w Polsce* odbyła się 30 maja 2003r w siedzibie TNW. Złożyły się na nią dwa wykłady plenarne Prof. Z Jaworowskiego i Dr T. Wójcika oraz sesja panelowa przygotowana i prowadzona przez Prof. Z. Sujkowskiego. Jednym z ważnych wniosków spotkania jest apel o ponowne rozważenie planów utworzenia energetyki jądrowej w Polsce. W ostatnich bowiem latach coraz więcej krajów rozważa taki krok zarówno z powodów ekologicznych, ale przede wszystkim dzięki ogromnemu postępowi w budowie i zabezpieczeniu reaktorów jądrowych nowej generacji. Ewentualnym optymalnym partnerem dla Polski mogła by stać się Finlandia, gdzie plany te urosły do rangi strategicznej.

Wraz z Instytutami Fizyki i Chemii Fizycznej PAN, nasz Wydział zorganizował w marcu 2003 r. dwudniowe międzynarodowe sympozjum na temat fizykochemii nanoukładów i nanotechnologii. Na jego program złożyło się 12 wykładów z chemii, fizyki i technologii nanoukładów oraz sesja panelowa. Pierwsza jego część odbyła się w Instytucie Fizyki PAN, zaś druga w Instytucie Chemii Fizycznej PAN, co podkreślało integracyjny charakter spotkania. Spotkanie miało nie tylko charakter integracyjny dla warszawskiego środowiska fizykochemicznego, ale wzięło w nim udział kilku znakomitych gości zagranicznych.

Należy przypomnieć niezwykle cenną dla Naszego Towarzystwa działalność edytorską profesora Z Mikulskiego, którego rekomendowaliśmy do wyboru na członka honorowego TNW.

Członkowie naszego Towarzystwa brali udział w cyklicznych audycjach radiowych w radiu BIS, Festiwalu Nauki, a także w akcji stypendialnej dla młodych badaczy (wyjazdy konferencyjne sponsorowane przez FNP, a rozdzielane przez TNW).

Z naszej inicjatywy podjęte zostały próby aby Towarzystwu, w ramach delegacji decyzji finansowych przez KBN, przyznano prawo prowadzenia konkursów grantowych dla młodych badaczy (w tym doktorskich). Niestety dotychczasowe nasze wysiłki nie zostały uwieńczone powodzeniem. Niewykluczone, że po pełnym przekształceniu KBN w Ministerstwo (zakonczenie spraw legislacyjnych) będzie możliwy powrót do tej inicjatywy.

Zdajemy sobie jednak sprawę, że jest to nadal działalność na zbyt małą skalę. Sądzymy, że w tej sytuacji konieczne jest zaproszenie do członkostwa nowych Kolegów. Sprawa ta była przedmiotem dyskusji na jednym z zebrań plenarnych Wydziału. Podjęto decyzję, aby korzystając z uprawnień statutowych, a dotyczących członków Wydziału będących na emeryturze, przyjmując około 10 nowych członków Towarzystwa spośród nieco młodszych kolegów ze środowiska warszawskiego na miejsca zwolnione w wyniku ew. zmiany statusu długoletnich członków korespondentów na członków zwyczajnych.

WYDZIAŁ IV NAUK BIOLOGICZNYCH

Przewodniczący: Janina Kaczanowska

Sekretarz: Lech Zwierzchowski

Na początku 2004 roku liczba członków IV Wydziału TNW wynosi 53, w tym 38 członków zwyczajnych i 14 korespondentów. W maju 2004 roku zmarł prof. dr hab. Mirosław Kownacki, genetyk, emerytowany profesor Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu, członek TNW od 1994 roku.

W 2004 roku odbyły się cztery naukowe zebrania wydziałowe, w tym jedno połączone z zebraniem organizacyjnym. Tematyka zebrań była następująca:

10. II – Anna Grabowska (Instytut Biologii Doświadczalnej im. Marcelego Nenckiego) *Mózg w mocy hormonów*
6. IV – Grażyna Niewiadomska (Instytutu Biologii Molekularnej im. Marcelego Nenckiego) *Jakie zmiany zachodzą w cytoszkieletie neuronów dobrze i źle starzejącego się mózgu?*